

סליחות כהכנה לראש השנה

הרב אהרן אדלר

1. ישעיהו פרק א

טו) וּבְפָרְשְׁכֶם כְּפִיכֶם אֲעֵלִים עֵינַי מִכֶּם גַּם כִּי תִרְבוּ תִפְלָה אֵינִי שֹׁמֵעַ יְדִיכֶם דְּמִים מְלֵאוּ:

2. תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ד דף ז טור ב/ה"א

מניין לנעילה א"ר לוי גַּם כִּי תִרְבוּ תִפְלָה מכאן שכל המרבה בתפילה נענה

3. רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ד

אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה, לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה שנאמר וצדיק יסוד עולם זה שצדק הכריע את כל העולם לזכות והצילו, ומפני ענין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יום הכפורים יתר מכל השנה, ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו ולהתפלל בבתי כנסיות בדברי תחנונים ובכיבושין עד שיאור היום.

4. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפא, סעיף א

נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים מראש חדש אלול ואילך עד יום הכפורים. הגה: ומנהג בני אשכנז אינו כן, אלא מראש חדש ואילך מתחילין לתקוע אחר התפלה שחרית, ויש מקומות שתוקעין ג"כ ערבית; ועומדים באשמורת לומר סליחות ביום א' שלפני ר"ה; ואם חל ראש השנה ב' או ג', אז מתחילין מיום א' ג שבוע שלפניו.

5. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יז עמוד ב

ויעבר ה' על פניו ויקרא, אמר רבי יוחנן: אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור, והראה לו למשה סדר תפלה. אמר לו: כל זמן שישראל חוטאין - יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם. ה' ה' - אני הוא קודם שיחטא האדם, ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה. אל רחום וחנון, אמר רב יהודה: ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם, שנאמר +שמות לד+ הנה אנכי כרת ברית.

6. משנה מסכת תענית פרק ב, משנה ד

על הראשונה הוא אומר **מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה** ברוך אתה ה' גואל ישראל על השניה הוא אומר מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' זוכר הנשכחות על השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תרועה על הרביעית הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע צעקה על החמישית הוא אומר מי שענה את אליהו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תפלה על הששית הוא אומר מי שענה את יונה ממעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' העונה בעת צרה על השביעית הוא אומר מי שענה את דוד ואת שלמה בנו בירושלם הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' המרחם על הארץ:

7. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נד עמוד א

דתניא, רבי יוסי אומר: שני דברים עלו במחשבה ליבראות בערב שבת ולא נבראו עד מוצאי שבת, **ובמוצאי שבת נתן הקדוש ברוך הוא דיעה באדם הראשון מעין דוגמא של מעלה**, והביא שני אבנים וטחנן זו בזו ויצא מהן אור

8. ספר המנהיג הלכות שבת עמוד קצט

וזה שמשוררים בכל גבול ישראל מאליהו הנביא לפי שהוא הוא המבשר שיבוא לנו במהרה לפני המשיח, כדכתי' הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא, וכבר מובטח להם לישראל שאין אליהו הנביא בא בערבי שבתות וי"ט מפני הטורח, כדאי' בערובי' ויבוא לנו המבשר במוצאי שבת, שבזכות שבת הצור יי' יואל ובא לישראל ולציון גואל

9. ילקוט שמעוני תהלים רמז תתמג

אמר רב קטינא שיתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב (בישעיה ברמז שצ"ד). אמר רבי לוי המזמור הזה אדם הראשון אמרו, פגע אדם הראשון בקין אמר ליה מה נעשה בדינך אמר ליה עשיתי תשובה ונפטרתי, התחיל אדם הראשון מטפח על פניו אמר כך הוא גדול כחה של תשובה ולא הייתי יודע, מיד עמד אדם הראשון ואמר מזמור. ר' שמעון אומר המזמור הזה אדם הראשון אמרו, לפי שבא יום השבת ונעשה סניגור לאדם לפני הקדוש ברוך הוא ואמר רבון העולם, בששת ימי המעשה לא נהרג איש בעולם ובי אתה מתחיל, זו היא קדושתו וזו היא ברכתו **ונוצל אדם הראשון מדינה של גיהנם בזכות השבת**, וכשראה אדם כחה של שבת התחיל משורר מזמור שיר ליום השבת

10. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לא עמוד א

תניא, רבי יהודה אומר משום רבי עקיבא: בראשון מה היו אומרים - +תהלים כד+ לה' הארץ ומלואה, על שם שקנה והקנה ושליט בעולמו

11. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לה עמוד ב

תנו רבנן: אסור לו לאדם שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה, וכל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה - מעל. מאי תקנתיה - ילך אצל חכם. - ילך אצל חכם - מאי עביד ליה? הא עביד ליה

איסורא! - אלא אמר רבא: ילך אצל חכם מעיקרא וילמדנו ברכות, כדי שלא יבא לידי מעילה. אמר רב יהודה אמר שמואל: כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה - כאילו נהנה מקדשי שמים, שנאמר: +תהלים כ"ד+ לה' הארץ ומלואה. רבי לוי רמי: כתיב לה' הארץ ומלואה, וכתיב: +תהלים קט"ו+ השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם! לא קשיא, כאן - קודם ברכה, כאן - לאחר ברכה.